

What Shape is your Menorah?

Rabbi Dr Harvey Belovski

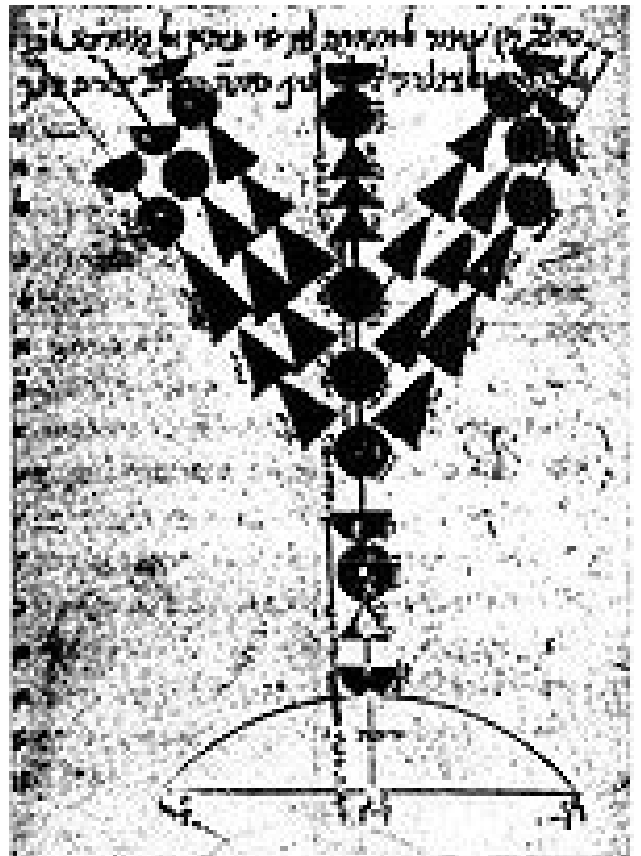
ועשית מנורת זהב טהור מקשה תעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה מסנה יהיו. (לב) ושלשה קנים יצאים מצדיה שלשה קני מנרה מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני. (לג) שלשה גביעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח ושלשה גביעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח כן לששת הקנים היצאים מן המנרה. (לד) ובמנרה ארבעה גביעים משקדים כפתריה ופרחיה. (לה) וכפתר תחת שני הקנים מסנה וכפתר תחת שני הקנים מסנה. (לו) כפתריהם וקנתם מסנה יהיו כלה מקשה אחת זהב טהור. (לז) ועשית את גרתייה שבצה ופעלה את גרתייה והאיר על עבר פניה. (לח) ומלקחיה ומחתיה זהב טהור. (לט) ככר זהב טהור יעשה אתה את כל הכלים האלה. (מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה קראה בזהר

You shall make a lampstand of pure gold; the lampstand shall be made of hammered work; its base and its shaft, its cups, calyxes, and petals shall be of one piece. Six branches shall issue from its sides; three branches from one side of the lampstand and three branches from the other side of the lampstand. On one branch there shall be three cups shaped like almond-blossoms, each with calyx and petals, and on the next branch there shall be three cups shaped like almond-blossoms, each with calyx and petals; so for all six branches issuing from the lampstand. And on the lampstand itself there shall be four cups shaped like almond-blossoms, each with calyx and petals: a calyx, of one piece with it, under a pair of branches; and a calyx, of one piece with it, under the second pair of branches, and a calyx, of one piece with it, under the last pair of branches; so for all six branches issuing from the lampstand. Their calyxes and their stems shall be of one piece with it, the whole of it a single hammered piece of pure gold. Make its seven lamps—the lamps shall be so mounted as to give the light on its front side—and its tongs and fire pans of pure gold. It shall be made, with all these furnishings, out of a talent of pure gold. Note well, and follow the patterns for them that are being shown you on the mountain.

2 רמב"ם פירוש המשניות - מסכת מנחות פרק ג משנה ה

ואמרו בשיעור גובהה של מנורה י"ח טפחים הרגלים והפרח ג' וטפחים חלק וטפח שבו גביע כפתור ופרח וטפחים חלק וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו אחד לכאן ואחד לכאן ונמשכים ועולים כנגד גובהה של מנורה וטפח חלק וטפח כפתור ושני קנים נמשכים ממנו ויוצאים ועולים כנגד גובהה של מנורה וטפח חלק וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו נמשכים ועולים כנגד גובהה של מנורה וטפחים חלק נשתייר שם ג' טפחים שבהן גביעים כפתורים ופרחים. ומאשר ציירנו יתבאר לך כל הענין הזה:

The two branches emerged from it, one on each side. The extended and ascended to the height of the menorah... From what we have depicted the entire matter is self-explanatory.

What Shape is your Menorah?

Rabbi Dr Harvey Belovski

3 פירוש ר' אברהם בן הרמב"ם על שמות כה:לב

ששה קנים... נמשכים בגופה של מנורה לצד ראשה ביושר, כמו שצייר אותה אבא מרי, לא בעיגול כמו שצייר אותה זולתו

Six branches... extending from the body of the menorah towards the top, straight, as my father depicts them, not round as others depict them.

4 מעשה חושב לבראייתא דמלאכת המשכן (ר' עמנואל ריקי)

אבל הרמב"ם בחבורו לא הזכיר תיבת אלכסון אלא כתב ונמשכים ועולים וכן הוא בברייתא דמלאכת המשכן וכן בש"ס וכתב בעל חכמת המשכן נראה מזה היו עשוין הקנים כמעט בעיגול והכי מסתברא דבהכי הם דומין לגלגלי הרקיע הנושאים שבעה כוכבי לכת שכנגדם הם השבעה נרות כדאייתא בברייתא דמסכת מדות וכסו כן היו.

But the Rambam in his work does not mention the word 'diagonal', although he says, 'extending and ascending', as appears in the beraita of Melechet HaMishkan and in the Talmud. The author of Chochmat HaMishkan says that it seems from this that the branches were made in a sort of circle. This seems logical, for this means that they can be similar to the orbits of the heavens which bear the seven planets, to which correspond the seven lamps.

5 רש"י על שמות פרק כה פסוק לב

יצאים מצדיה - לכאן ולכאן באלכסון נמשכין ועולין עד כנגד גובהה של מנורה שהוא קנה האמצעי ויוצאין מתוך קנה האמצעי זה למעלה מזה התחתון ארוך ושל מעלה קצר הימנו והעליון קצר הימנו לפי שהיה גובה ראשיהן שוה לגובהו של קנה האמצעי השביעי שממנו יוצאים הששה קנים:

[AND SIX BRANCHES] SHALL GO OUT OF ITS SIDE – on each side slantwise extending on high up to the level of the candlestick proper, i.e. of the middle branch. They came out from the middle branch, one above the other — the lowest being the longest, that above it being shorter than it, and the upper one even shorter than that, for the height of their tops was to be the same as the height of the middle branch — the seventh, the central one, from which the other six branches came out.

6 אבן עזרא על שמות פרק כה: לב & לו

וששה - טעם קנים. עגולים ארוכים חלולים... נרותיה - הקדמונים אמרו כי נר אחד באמצע, והששה נערכים זה אחר זה בחצי עיגול...

Six – the meaning of branches is long, round and hollow. The early sources say that there was one lamp in the middle, with the six arranged one after the other in a semi-circle.

What Shape is your Menorah?

Rabbi Dr Harvey Belovski

7 Image of Arch of Titus, Rome

8 שיחת הרבי מליובאוויטש

הציור הרגיל של המנורה ששת הקנים הם חצאי קשת הוא על פי השערה חיקוי מציור המנורה אשר לא יהודים ציירו ברומי ועל שער הנצחון של טיטוס ימ"ש. כשטיטוס הרשע החריב את בית המקדש, ציוה לקחת את בית המקדש ולהביאם לרומי ו"לכבודו" של הרשע בנו ברומי "שער נצחון" הנושא את שמו: שער טיטוס. על שער זה ציירו את נשיאת כלי המקדש השבויים ובתוכם את המנורה - ובציור המנורה שעל שער טיטוס, ששת הקנים הם כחצאי קשת". נוסף לזה שציור המנורה שעל שער טיטוס אינו מדוייק כלל הרי זה נעשה כמובן, כדי להראות ולבטא את השליטה והממשלה של רומי על היהודים ר"ל, עד שחקקו שם בכמה מקומות את התיבות "יודעא קפוטא" (יהודים שבויים), והיו זמנים שבהם היו מכריחים יהודים לבוא להשער שיראו את הכתוב ורשום שם, בכדי להשפילם וכו' וכו'. נמצא שציור קני המנורה כחצאי קשת, צריך להביא לזעקת שבר - נוסף על זה וגם זה עיקר שזהו היפך רש"י והרמב"ם וכו' - גם מפני שזה נותן הסכם מסוים וכו' ר"ל להציור שעל שער טיטוס שנעשה כדי לצער יהודים ולהשפילם. תמורת זה שציור המנורה צריך להזכיר ליהודי ולעוררו שתפקידו הוא להיות "לאור גויים".. עושים את צורת המנורה באופן המזכיר את ההיפך ממש - שרומי ניצחה את היהודים, רחמנא ליצלן!

- Menorot are usual depicted with semi-circular branches based on images that are non-Jewish, like the one on the Arch of Titus.
- The depiction on the Arch of Titus is inaccurate and was obviously intended to express the rule of the Romans over the Jews and was used as such.
- This is the opposite of the views of Rashi and the Rambam and was devised to distress and subjugate the Jews.
- In contrast, the depiction of the Menorah is intended to awaken the Jew to his/her purpose, to be a 'light to the nations'.

What Shape is your Menorah?

Rabbi Dr Harvey Belovski

9 פחד יצחק לרב הוטנר, מכתבים ל'

הנה ידוע לך שהיו בישראל כמה וכמה גניזות. נגנזו הלוחות נגנז המשכן, נגנז הארון וכו'. ובודאי שמכל גניזה היו תוצאות בדרכי התורה ועבודה. והנה כשם שאפשר לגנוז חפץ, כמו כן אפשר להסתיר ידיעה. ועליך לדעת כי בשעה שפלוני אלמוני סובר כי קרשי המשכן נעשו באופן ידוע שונה מכפי שהיתה המציאות באמת הרי זה אינו אלא טועה..... כשם שגוף המשכן נגנז, לפי רצונו של מקום, כמו כן יש מהלך שגם הידיעות על ענינו ובנינו של משכן ידונו לגניזה. אלא שבזמן שמקום גניזתו של גוף המשכן הוא בחללא דעלמא - הרי גניזת הידיעה על אודות המשכן הוא בכוח הדעת של חכמי המסורה. וממילא במקום שהידיעה על אודות פרט אחד מבנין המשכן נוגעת לנו היום להלכה, אז אם חכם מחכמי המסורה של תשבע"פ לא כיון אל מציאותו של גוף הבנין הרי דוקא ע"י זה כוון לרצונו של מקום. מפני שבאופן זה רצונו של מקום הוא לצרף את גניזת הידיעה לגניזת הגוף. וממילא ההלכה היוצאת מסברתו של חכם זה היא ההלכה האמיתית.

וכל מציאות יש לה "אמת" שלה וגם המציאות של תורה יש לה אמת משלה והאמת של מציאות תורה הוא הכוון לרצון השם. וכששני האמוראים חולקים באופן עשייתם של קרשי המשכן פירוש מחלקותם הוא "כיצד נגלתה לפנינו עכשו תמונת קרשי המשכן" מפני שההלכה היוצאת מפלוגתא זו אינה תלויה לגמרי במציאותם של קרשי המשכן אלא באופן גילויים. ומחלוקת האמוראים היא כיצד עלינו לדרוש את הפסוקים הדנים בענין זה. מפני שדרשות הפסוקים אצל תשבע"פ הוא רצונו של מקום. ואלו ואלו הם דברי אלקים חיים.

- Many items were concealed in the course of Jewish history, including the tablets, the Mishkan and the ark.
- Each of these has a meaning within the thought-system of Judaism.
- Just as it is possible to conceal an object, so is it possible to conceal a concept.
- Every reality has its own truth and Torah reality has its own truth, which aligns with the will of God.

When two talmudic sages disagree over how the planks of the Mishkan were made, it should be explained as follows, 'how is form of the planks of the Mishkan revealed to us now'. This is because the halachah that emerges from this disagreement is not at all dependent on the reality of the planks of the Mishkan, but on the manner of their revelation. The disagreement among the talmudic sages is about how to expound the verses that deal with this issue... expounding the verses in the context of the Oral Law is itself the will of God... both are the words of the living God.